

ICCJ – Măsura încetării calității de notar public în situația condamnării definitive pentru săvârșirea unei infracțiuni care aduce atingere prestigiului profesiei

Legislație relevantă:

Legea nr. 36/1995, art. 23 alin. (1) lit. f)

Față de împrejurarea că notarul public este investit să îndeplinească un serviciu de interes public iar actul îndeplinit de acesta, purtând sigiliul și semnătura sa, este de autoritate publică și are forța probantă prevăzută de lege, este de necontestat că pronunțarea unei hotărâri de condamnare pentru săvârșirea unei infracțiuni în exercitarea atribuțiilor de serviciu conduce la știrbirea bunei reputații profesionale – cel puțin sub aspectul corectitudinii și competenței – de care trebuie să se bucure notarul public pe toată durata exercitării profesiei.

Măsura încetării calității de notar public este într-o asemenea situație pe deplin justificată, iar argumentele referitoare la forma de vinovăție cu care a fost săvârșită infracțiunea ca și împrejurările concrete în care a fost săvârșită fapta sancționată penal, nu prezintă relevanță sub aspectul constatării atingerii aduse profesiei de notar public, câtă vreme aceste aspecte au fost stabilite definitiv de instanța penală, fiind de necontestat că instanța de contencios administrativ nu mai poate face o analiză a

argumentelor referitoare la împrejurările de ordin obiectiv sau subiectiv în care a fost săvârșită respectiva faptă penală.

Decizia nr. 3257 din 13 martie 2013

Prin sentința civilă nr.410/ CA din 25 noiembrie 2011, Curtea de Apel Constanța – Secția A-II-A Civilă, Contencios Administrativ și Fiscal, a respins acțiunea formulată de reclamanta GD în contradictoriu cu pârâțul Ministerul Justiției, ca nefondată.

Pentru a se pronunța astfel, Curtea de apel a reținut, în esență, următoarele:

Prin Ordinul nr.3362/C/15.12.2009 emis de Ministrul Justiției și Libertăților Cetățenești în temeiul art.23 alin.(1) lit.f) și g) coroborat cu art.16 lit.d) din Legea notarilor publici nr.36/1995 s-a dispus încetarea calității de notar public a dnei Gheorghe Doina, notar public în cadrul Camerei Notarilor Publici Constanța, circumscripția Judecătorei Constanța, localitatea 0.

La emiterea ordinului s-a avut în vedere Decizia penală nr.981/18.03.2009 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, definitivă, prin care d-na GD a fost condamnată definitiv la pedeapsa amenzii pentru comiterea infracțiunii de abuz în serviciu contra intereselor persoanelor, prevăzută de art.246 din Codul penal.

Analizând temeiul juridic invocat în cuprinsul ordinului contestat instanța de fond a reținut că la emiterea actului acestuia s-a avut în vedere faptul că reclamanta a fost condamnată definitiv pentru săvârșirea cu intenție a unei infracțiuni care aduce atingere prestigiului profesiei, ceea ce a condus la pierderea bunei reputații de care notarul public trebuie să se bucure.

Referitor la îndeplinirea condiției de a fi fost condamnată

definitiv, s-a constatat că aceasta este îndeplinită în cauză, reclamanta necontestând acest aspect. De asemenea, și condiția formei de vinovăție cerută de lege pentru săvârșirea infracțiunii, respectiv aceea a intenției este, în opinia judecătorului fondului, îndeplinită în cauză, astfel cum a fost reținută în mod definitiv prin Decizia penală nr.981/18.03.2009 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție.

Solicitarea reclamantei de a se reanaliza de către instanța de contencios administrativ forma de vinovăție cu care a fost săvârșită fapta a fost apreciată de către instanța de fond, ca fiind lipsită de temei juridic, în condițiile în care hotărârea pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, în materie penală, se bucură de puterea lucrului judecat.

De asemenea, pentru aceleași considerente, instanța de fond nu a reanalizat nici situația juridică a imobilului și nici condițiile în care a fost săvârșită fapta pentru care s-a dispus condamnarea.

În ceea ce privește îndeplinirea în cauză a celorlalte două condiții prevăzute de lege, respectiv aceea ca infracțiunea pentru care a fost condamnată să aducă atingere prestigiului profesiei și pierderea, ca urmare a săvârșirii acestei infracțiuni a bunei reputații de care notarul public trebuie să se bucure, instanța de fond a constatat că reclamanta nu formulează critici, astfel că din respectivul punct de vedere actul administrativ contestat beneficiază în continuare de prezumția de legalitate, ca orice act administrativ emis în baza și în vederea executării legii.

Cererea de recurs

Împotriva sentinței civile nr.410/ CA din 25 noiembrie 2011 a Curții de Apel Constanța –Secția A-II-A Civilă, Contencios Administrativ și Fiscal, a declarat recurs reclamanta GD criticând-o pentru nelegalitate și netemeinicie, în condițiile

art.304 pct.9 și art. 3041 Cod procedură civilă.

Recurenta a criticat hotărârea instanței de fond sub următoarele aspecte:

– hotărârea recurată a fost pronunțată fără a se analiza toate motivele de netemeinicie ale actului administrativ contestat;

Sub acest aspect, recurenta susține că, în condițiile în care în preambulul Ordinului nr.3362/C/15.12.2009 se indică drept temei legal, dispozițiile art.23 alin.(1) lit.f) și g) coroborat cu art.16 lit.d) din Legea nr.36/1995, instanța de fond nu trebuia să se limiteze doar la a constata îndeplinirea condiției privind existența unei condamnări definitive, ci avea obligația de a analiza în ce măsură și celelalte condiții erau îndeplinite.

Astfel, se arată că s-a solicitat instanței de fond să facă o analiză a intenției, nu a vinovăției în sens penal, și a arătat că se impune o astfel de analiză, din chiar modul în care este redactat textul art.23 alin.(1) lit.f) din Legea nr.36/1995, care nu condiționează încetarea calității de notar numai de existența unei hotărâri de condamnare definitivă pentru săvârșirea cu intenție a unei infracțiuni, ci infracțiunea, intenționată sau nu, trebuie să fie una gravă sau care să aducă atingere prestigiului profesiei.

Consideră recurenta că instanța de fond și-a exprimat, în mod nejustificat refuzul de a analiza forma de vinovăție, pe motiv că hotărârea de condamnare se bucură de autoritate de lucru judecat în condițiile în care doar analizând natura faptei și împrejurările în care aceasta a fost comisă ar fi putut să facă diferența între o infracțiune gravă și una mai puțin gravă, chiar dacă a fost săvârșită cu intenție, ori tocmai această analiză a fost refuzată.

Mai susține recurenta că, în mod greșit instanța de fond a reținut că nu au fost aduse critici ordinului contestat sub

aspectul atingerii aduse prestigiului profesiei și al pierderii reputației de care notarul trebuie să se bucure, în condițiile în care au fost expuse astfel de critici în cuprinsul contestației.

În acest sens, susține recurenta că instanța de fond nu a înțeles faptul că analiza vinovăției sau mai exact că analiza intenției, a situației juridice a imobilului cât și a împrejurărilor în care a fost întocmit actul notarial, s-a cerut în contextual analizei gravității faptei și a punerii în pericol a prestigiului profesiei care se reflectă în reputația pe care notarul o are și a considerat în mod nejustificat că nu este investită cu o astfel de critică.

– hotărârea a fost pronunțată cu interpretarea greșită a considerentelor ce au stat la baza luării măsurii încetării calității de notar.

Sub acest aspect se arată că, în mod greșit instanța de fond a reținut faptul că reclamanta a fost condamnată definitiv pentru săvârșirea unei infracțiuni care aduce atingere prestigiului profesiei, ceea ce a condus la pierderea bunei reputații, în condițiile în care din analiza temeiului juridic indicat în conținutul actului contestat rezultă că măsura a fost luată doar pentru că exista o decizie penală de condamnare a notarului public și nu în considerarea faptului că sancțiunea penală aplicată ar fi adus atingere prestigiului profesiei și nici că aceasta a condus la pierderea reputației de care notarul trebuie să se bucure.

– hotărârea a fost pronunțată fără o cercetare a fondului în condițiile în care nu au fost analizate toate motivele de netemeinicie invocate și toate condițiile impuse de lege pentru luarea măsurii încetării calității de notar public.

Astfel, recurenta susține că fapta notarului care a fost condamnat definitiv cu amendă de 3000 lei pentru o faptă săvârșită cu intenție nu este o infracțiune gravă și nici de

natură să aducă atingere prestigiului profesiei, pentru a justifica legalitatea măsurii dispuse prin ordinal contestat.

Consideră recurenta că intimatul avea obligația să dovedească că fapta comisă de notar este una gravă care a adus atingere profesiei sau că notarul nu se mai bucură de o bună reputație după ce a primit condamnarea penală, toate aceste dovezi să convingă asupra faptului că măsura luată nu reprezintă un abuz din partea emitentului și că ea este una necesară pentru reabilitarea imaginii profesiei.

Aceasta cu atât mai mult cu cât aplicarea textului art.23 alin.(1) lit. f) din Legea nr.36/1995 întâmpină dificultăți în aplicare, având în vedere că legiuitorul nu a înțeles să indice cu claritate care sunt acele condamnări care atrag în consecință încetarea calității de notar, lăsând la libera apreciere a instanțelor de judecată gravitatea faptei care poate să pună sau nu în pericol prestigiul profesiei.

În acest context instanțele de judecată sunt acelea care au obligația să analizeze de la caz la caz gravitatea faptei, ceea ce instanța de fond a refuzat să o facă.

Mai arată recurenta că, elementele care conduc la convingerea că fapta notarului săvârșită cu intenție, pentru care acesta a fost condamnat definitiv, nu este una gravă, rezultă și din faptul că nu s-a aplicat o pedeapsă privativă de libertate ci doar o amendă penală de 3000 lei, sancțiune care atenuază caracterul grav, astfel încât nu pune în pericol prestigiul profesiei.

Hotărârea instanței de recurs

Înalta Curte, examinând sentința atacată, față de criticile ce i-au fost aduse, raportat la actele și lucrările dosarului dar și la prevederile legale din materia supusă examinării, reține că nu subzistă în cauză motive de nelegalitate de natură a antrena modificarea hotărârii pronunțate de instanța de fond, în considerarea celor în

continuare arătate.

Înalta Curte constată că Ordinul nr. 3362/C/15.12.2009, prin care Ministrul Justiției, a dispus încetarea calității de notar public a recurente GD a fost emis în temeiul 23 alin.(1) lit.f) și g) coroborat cu art. 16 lit. d) din Legea nr.36/1995 a notarilor publici și a activității notariale, în considerarea faptului că recurenta a fost condamnată definitiv la pedeapsa amenzii în cuantum de 3000 lei pentru săvârșirea, în exercitarea profesiei de notar, a infracțiunii de abuz în serviciu contra intereselor persoanelor prevăzută de art.246 Cod penal, cu aplicarea art.74 alin.(1) lit.a) și alin.(2) Cod penal, art.76 alin.(1) lit.e) Cod penal, prin Decizia penala nr. 981 din 18 martie 2009 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secția Penală.

Potrivit art. 23 alin.(1) din Legea nr. 36/1995: „Calitatea de notar public încetează: în cazul condamnării definitive pentru săvârșirea cu intenție a unei infracțiuni grave sau care aduce atingere prestigiului profesiei(lit.f); în cazul în care notarul public nu mai îndeplinește condițiile prevăzute de art. 16 lit. a, d și f”(lit.g).Art. 16 lit. d) din aceeași lege prevede ca una dintre condițiile pentru ca o persoana să dobândească calitatea de notar public este aceea de a se bucura de o buna reputație.

Așadar, este lesne de observat, contrar celor susținute de recurentă, că prin ordinul în discuție, ministrul justiției a constatat, în raport de efectele Deciziei penale nr.981/18.03.2009, incidența, în persoana recurente, a doua cazuri de încetare a calității de notar public, prevăzute la lit. f) și g) ale art. 23 alin.(1) din Legea nr. 36/1995.

Prin urmare nu poate fi reținută susținerea recurente în sensul că din analiza temeiului juridic indicat în conținutul actului administrativ contestat rezultă că măsura încetării calității de notar a fost luată de plano, doar în considerarea existenței unei hotărâri definitive de condamnare și implicit

criticile referitoare la greșita interpretare a considerentelor ce au stat la baza luării măsurii încetării calității de notar prin ordinul contestat.

Înalta Curte va înlătura și criticile referitoare la necercetarea fondului și a tuturor criticilor aduse actului administrativ contestat, și implicit la greșita interpretare și aplicare a dispozițiilor art. 23 alin.(1) lit.f) și g) din Legea nr. 36/1995(forma în vigoare la data emiterii actului administrativ contestat), în considerarea celor ce urmează:

În ipoteza prevăzută de art.23 alin.(1) lit.f) încetarea calității de notar public intervine de drept atunci când notarul public a fost condamnat definitiv pentru săvârșirea cu intenție a unei infracțiuni grave sau care aduce atingere prestigiului profesiei de notar.

Așadar, condamnarea definitivă a unui notar public atrage și constatarea încetării de drept a calității de notar public, în temeiul art.23 alin.(1) lit.f) din Legea nr.36/1995, doar în două situații, respectiv săvârșirea cu intenție a unei infracțiuni grave sau săvârșirea unei infracțiuni care aduce atingere prestigiului profesiei de notar.

Astfel, chiar dacă legiuitorul nu a definit noțiunea de infracțiune gravă, este lesne de constatat că în cazul recurenței nu se poate reține incidența dispozițiilor art. 23 alin.(1) lit. f) din Legea nr. 36/1995, în ipoteza condamnării pentru săvârșirea cu intenție a unei infracțiuni grave, în condițiile în care din punct de vedere al pericolului social abstract, reflectat în limitele de pedeapsă stabilite de legiuitor în art.246 Cod penal, infracțiunea de abuz în serviciu contra intereselor persoanelor, pentru săvârșirea căreia recurenta a fost condamnată definitiv nu face parte din categoria infracțiunilor grave, aspect confirmat în cazul concret al recurenței prin aplicarea unei pedepse cu amenda penală în cuantum de 3000 lei.

În condițiile în care nu a fost reținută, în cazul recurenței, ipoteza condamnării definitive pentru săvârșirea unei infracțiuni grave, sunt lipsite de relevanță susținerile acesteia referitoare la gravitatea infracțiunii pentru care a fost sancționată și implicit criticile referitoare la omisiunea instanței de fond de a analiza legalitatea actului administrativ contestat prin prisma respectivelor critici.

Însă, în cazul recurenței măsura încetării calității de notar public este pe deplin justificată prin prisma condamnării sale pentru o infracțiune care aduce atingere prestigiului profesiei, în sensul art.23 alin.(1) lit.f) din Legea nr.36/1995.

Astfel, Înalta Curte constată că recurenta a fost condamnată pentru săvârșirea, în exercitarea atribuțiilor de notar public, a infracțiunii de abuz în serviciu contra intereselor persoanelor, constând în autentificarea prin încheierea nr.1965 din 20 iunie 2003, a contractului de vânzare-cumpărare a Complexului CA, încheiat între vânătorul CC și cumpărătorul SC MJ SRL Constanța, pe baza unor copii nelegalizate ale unor acte false.

Față de împrejurarea că infracțiunea pentru care recurenta a fost sancționată penal a fost săvârșită ca urmare a modului deficitar în care aceasta și-a îndeplinit obligațiile legale, în exercitarea atribuțiilor specifice profesiei de notar, fiind, astfel, de natură a aduce atingere prezumției de legalitate și forței probantă de care trebuie să se bucure actele întocmite de orice notar public și având în vedere rezonanța socială a respectivei infracțiuni, Înalta Curte, văzând și dispozițiile art.3 -4 din Legea nr.36/1995, constată că în cauză este indiscutabilă atingerea adusă prestigiului profesiei de notar prin săvârșirea infracțiunii pentru care recurenta a fost condamnată definitiv.

Argumentele referitoare la forma de vinovăție cu care recurenta a săvârșit infracțiunea pentru care a fost

condamnată ca și împrejurările concrete în care a fost săvârșită fapta sancționată penal, asupra cărora instanța penală s-a pronunțat definitiv, nu prezintă relevanță sub aspectul constatării atingerii aduse profesiei de notar public sau reputației profesionale a notarului public, câtă vreme respectiva faptă penală, a fost consecința modului defectuos în care recurenta și-a îndeplinit obligațiilor legale ce-i reveneau în exercitarea profesiei de notar public(art.45 din Legea nr.36/1995, art.70 din Regulament).

Câtă vreme situația de fapt și vinovăția recurentei cu privire la săvârșirea faptei pentru care a fost sancționată penal, a fost stabilită definitiv de instanța penală, este de necontestat că instanța de contencios administrativ nu mai poate face o analiză a argumentelor referitoare la împrejurările de ordin obiectiv sau subiectiv în care a fost săvârșită respectiva faptă penală.

Prin urmare, în mod justificat instanța de fond a apreciat că nu există temeii legal pentru a repune în discuție aspecte asupra cărora instanța penală s-a pronunțat cu autoritate de lucru judecat.

Totodată, Înalta Curte constată că măsura încetării calității de notar public pe care o constată ministrul justiției, în temeiul art.23 din Legea nr.36/1995 reprezintă o măsură de constatare a înscrierii antecedentelor penale în cazierul judiciar al notarului public, ceea ce poate conduce la inexistența uneia dintre condițiile pe care trebuie să le îndeplinească o persoană pentru a putea fi notar public, și anume cea prevăzută de art. 16 lit. d) din lege.

Astfel, față de împrejurarea că notarul public este investit să îndeplinească un serviciu de interes public, iar actul îndeplinit de acesta, purtând sigiliul și semnătura sa, este de autoritate publică și are forța probantă prevăzută de lege, este de necontestat că pronunțarea unei hotărâri de condamnare pentru săvârșirea unei infracțiuni în exercitarea

atribuțiilor de serviciu conduce la știrbirea bunei reputații profesionale(cel puțin sub aspectul corectitudinii și competenței) de care trebuie să se bucure notarul public pe toată durata exercitării profesiei așa încât în mod corect intimatul a reținut în cazul recurenței și incidența cazului de încetarea a calității de notar public prevăzut de art.23 alin.(1) lit.g) coroborat cu art.16 lit.d) din Legea nr.36/1995.

Toate considerentele mai sus expuse, converg către concluzia că soluția pronunțată de instanța de fond este temeinică și legală, motiv pentru care recursul declarat în cauză a fost respins ca nefondat, potrivit art.312 alin.(1) Cod procedură civilă.